

De samengevatte vakinhoudelijke kerndoelen en eindtermen per kernvaardigheid

Kernvaardigheden	PO, Kunstzinnige oriëntatie	Onderbouw VO, Kunst en cultuur	Vmbo	
Produce en presenteren Kernconcepten: 1. Identiteit en Diversiteit 2. Inspiratie en Vormgeving 3. Media en Communicatie 4. Kunst en Maatschappij	Nr. 54: Beelden, taal, muziek, spel en beweging gebruiken om gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om er mee te communiceren.	Nr. 48: Door vaardigheden de zeggingskracht van verschillende kunstdisciplines onderzoeken en zelf toepassen. Nr. 49: Alleen of als groepslid eigen werk presenteren.	Kunstvakken 1: CKV	KV1/K/2: Basisvaardigheden: - toepassen van basisvaardigheden die betrekking hebben op communiceren, samenwerken, informatie verwerven en verwerken.
			Kunstvakken 2: beeldende vorming (Alleen GL/TL)	BV/K/2: Basisvaardigheden: - toepassen van basisvaardigheden die betrekking hebben op communiceren, samenwerken, informatie verwerven en verwerken. BV/K/3: Leervaardigheden: - beheersen van beeldende vaardigheden die bijdragen tot het leervermogen. BV/K/4: Beeldend werk, productief: - naar aanleiding van een probleemstelling beeldend werk maken. BV/K/5: Werkproces, productief: - probleemstelling verkennen, analyseren, oplossen en uitvoeren; - werkplan opstellen, bewaken en uitvoeren, werkproces vastleggen, ordenen, presenteren en er op reflecteren. BV/K/6: Middelen, productief: - aspecten zo gebruiken dat ze een bijdrage leveren aan de zeggingskracht van het beeldend werk. BV/V/1: Eindopdracht, productief en reflectief: - naar aanleiding van een eigen probleemstelling beeldend werk maken; - eigen probleemstelling verkennen, analyseren, oplossen en uitvoeren; - werkplan opstellen, bewaken en uitvoeren, werkproces vastleggen, ordenen, presenteren en er op reflecteren; - aspecten zo gebruiken dat ze een bijdrage leveren aan de zeggingskracht van het eigen beeldend werk. BV/V/3: Vaardigheden in samenhang: - toepassen van vaardigheden van het kerndeel.
			Kunstvakken 2: drama (Alleen GL/TL)	DR/K/2: Basisvaardigheden: - toepassen van basisvaardigheden die betrekking hebben op communiceren, samenwerken, informatie verwerven en verwerken. DR/K/3: Leervaardigheden: - toepassen van vaardigheden in het vak drama die bijdragen tot het eigen leervermogen. DR/K/4: Spelen: - (non-) verbale uitingsmogelijkheden toepassen, spelgegevens geïntegreerd gebruiken en spelimpulsen geven en er op reageren. DR/K/5: Vormgeven: - vormgeven van een spel vanuit een bron en daarbij functioneel gebruik maken van spelgegevens, rolgebouw, spelgebouw en materiële vormgevingsmiddelen.

Kernvaardigheden	PO, Kunstzinnige oriëntatie	Onderbouw VO, Kunst en cultuur	Vmbo	
			Kunstvakken 2: drama (Alleen GL/TL)	DR/K/6: Presenteren: - alleen of samen spel- en vormgevingsvaardigheden toepassen en tekst presenteren bij een optreden voor publiek. DR/V/1: Eindopdracht: - zelfstandig een spel vormgeven en presenteren voor publiek (anderen dan klasgenoten). DR/V/3: Vaardigheden in samenhang: - toepassen van vaardigheden van het kerndeel.
			Kunstvakken 2: dans (Alleen GL/TL)	DA/K/2: Basisvaardigheden: - toepassen van basisvaardigheden die betrekking hebben op communiceren, samenwerken, informatie verwerven en verwerken. DA/K/3: Leervaardigheden: - toepassen van vaardigheden in het vak dans die bijdragen tot het eigen leervermogen. DA/K/4: Dansen; alleen en in samenwerking met anderen: - gevoelens, ervaringen, ideeën, situaties en gebeurtenissen; - bewegingsideeën; - een fysiek, muzikaal, dramatisch of beeldend thema in dans vertalen, met gebruikmaking van de danselementen ruimte, tijd en kracht, met toepassing van lichaamsbesef en vormbewustzijn en met een persoonlijke lading. DA/K/5: Vormgeven: - exploreren en improviseren vanuit een gegeven bewegings- en/of thematisch gerichte opdracht; - door middel van improviseren, exploreren en structureren een dans ontwerpen en uitvoeren waarin een inhoudelijke ontwikkelingslijn zichtbaar wordt en gebruik gemaakt wordt van de danselementen, structuur en theatrale middelen. DA/K/6: Presenteren: - alleen of samen met anderen een dans presenteren. DA/V/1: Eindopdracht: - een zelf gemaakte en een bestaande dans presenteren aan een ander publiek dan de eigen klas, waarbij: - de betekenis/dansinhoud en de zeggingskracht naar voren komen; - rekening gehouden wordt met de aanwezigheid van het publiek. DA/V/3: Vaardigheden in samenhang: - toepassen van vaardigheden van het kerndeel.
			Kunstvakken 2: muziek (Alleen GL/TL)	MU/K/2: Basisvaardigheden: - toepassen van basisvaardigheden die betrekking hebben op communiceren, samenwerken, informatie verwerven en verwerken. MU/K/3: Leervaardigheden: - toepassen van vaardigheden in het vak muziek die bijdragen tot het eigen leervermogen. MU/K/4: Musiceren: zingen en spelen: - alleen en samen, één of meerstemmige, vocale/instrumentale muziek uitvoeren. MU/K/5: Vormgeven: - alleen en samen muziek improviseren/componeren, vanuit een (buiten)muzikaal gegeven met weloverwogen gebruik van klankeigenschappen en vormprincipes. MU/K/6: Presenteren: - alleen en of in samenwerking een musiceerrepertoire presenteren. MU/V/1: Eindopdracht: - zelfstandig een presentatie verzorgen over een onderwerp de muziek betreffend en van een eigen muziekwerk voor een ander publiek dan de eigen groep/klas. MU/V/3: Vaardigheden in samenhang: - toepassen van vaardigheden van het kerndeel.

Kernvaardigheden	PO, Kunstzinnige oriëntatie	Onderbouw VO, Kunst en cultuur	Vmbo	
Kijken en luisteren naar Kernconcepten: 1. Identiteit en Diversiteit 2. Inspiratie en Vormgeving 3. Media en Communicatie 4. Kunst en Maatschappij	Nr. 55: De leerlingen leren op eigen werk en dat van anderen te reflecteren.	Nr. 50: Met enige achtergrondkennis leren kijken en luisteren naar verschillende kunstuitingen.	Kunstvakken 1: CKV	CKV/K/3: Culturele activiteiten: - deelname aan minimaal vier culturele activiteiten verspreid over diverse kunstdisciplines, een eigen keuze maken uit een cultureel aanbod.
			Kunstvakken 2: beeldende vorming <i>(Alleen GL/TL)</i>	BV/K/2: Basisvaardigheden: - toepassen van basisvaardigheden die betrekking hebben op informatie verwerven en verwerken. BV/V/3: Vaardigheden in samenhang: - toepassen van vaardigheden van het kerndeel.
			Kunstvakken 2: drama <i>(Alleen GL/TL)</i>	DR/K/2: Basisvaardigheden: - toepassen van basisvaardigheden die betrekking hebben op informatie verwerven en verwerken. DR/K/9: Drama en andere kunsten: - binnen een dramaproductie andere kunstvormen dan drama herkennen en de functies ervan benoemen, praktisch en theoretisch voorbereiden op een bezoek aan een voorstelling waarin meer kunstvormen aan de orde komen. DR/V/3: Vaardigheden in samenhang: - toepassen van vaardigheden van het kerndeel.
			Kunstvakken 2: dans <i>(Alleen GL/TL)</i>	DA/K/2: Basisvaardigheden: - toepassen van basisvaardigheden die betrekking hebben op informatie verwerven en verwerken. DA/K/9: Dans en andere kunsten: - binnen een dansproductie andere kunstvormen dan dans herkennen en de functies ervan benoemen, zich praktisch en theoretisch voorbereiden op een bezoek aan een voorstelling waarin meer kunstvormen aan de orde komen. DA/V/3: Vaardigheden in samenhang: - toepassen van vaardigheden van het kerndeel.
			Kunstvakken 2: muziek <i>(Alleen GL/TL)</i>	MU/K/2: Basisvaardigheden: - toepassen van basisvaardigheden die betrekking hebben op informatie verwerven en verwerken. MU/K/9: Muziek en andere kunsten: - binnen een muziekproductie andere kunstvormen dan muziek herkennen en de functies ervan benoemen, zich praktisch en theoretisch voorbereiden op een bezoek aan een voorstelling waarin meer kunstvormen aan de orde komen. MU/V/3: Vaardigheden in samenhang: - toepassen van vaardigheden van het kerndeel.

Kernvaardigheden	PO, Kunstzinnige oriëntatie	Onderbouw VO, Kunst en cultuur	Vmbo	
Onderzoeken, analyseren, interpreteren en verslag doen Kernconcepten: 1. Identiteit en Diversiteit 2. Inspiratie en Vormgeving 3. Media en Communicatie 4. Kunst en Maatschappij	Nr. 55: De leerlingen leren op eigen werk en dat van anderen te reflecteren. Nr. 56: Kennis verwerven over en waardering krijgen voor aspecten van cultureel erfgoed.	Nr. 51: Als toeschouwer of deelnemer verslag doen van deelname aan kunstzinnige activiteiten. Nr. 52: Mondeling of schriftelijk reflecteren op eigen werk en werk van anderen, waaronder kunstenaars.	Kunstvakken 1: CKV	CKV/K/4: Nr. 4: - kunstdossier samenstellen en daarin verslag doen van voorbereiden en ondernemen van culturele activiteiten.
			Kunstvakken 2: beeldende vorming (Alleen GL/TL)	BV/K/2: Basisvaardigheden: - toepassen van basisvaardigheden die betrekking hebben op communiceren, samenwerken, informatie verwerven en verwerken. BV/K/5: Werkproces, productief: - probleemstelling verkennen, analyseren, oplossen en uitvoeren. BV/K/7: Beschouwen eigen werkstukken: - benoemen en toelichten van aspecten van voorstelling en vormgeving in eigen beeldend werk; - relatie leggen aan de hand van aspecten van de voorstelling en vormgeving tussen eigen werk en werk van anderen. BV/K/8: Beschouwen werkstukken van anderen: - benoemen en toelichten in beeldend werk van anderen de functionaliteit, aspecten van de voorstelling, vormgeving en culturele en/of kunsthistorische context. BV/V/1: Eindopdracht, productief en reflectief: - eigen probleemstelling verkennen, analyseren, oplossen en uitvoeren; - aspecten van een voorstelling benoemen en toelichten in eigen beeldend werk; - relatie leggen tussen eigen beeldend werk en van anderen aan de hand van aspecten van de voorstelling en van de vormgeving; - relatie leggen tussen eigen beeldend werk en beeldend werk van anderen aan de hand van de functionaliteit, de aspecten van de voorstelling en van vormgeving en de culturele en/of kunsthistorische context. BV/V/2: Zelfstandig informatie verwerven, verwerken en verstrekken. BV/V/3: Vaardigheden in samenhang: - toepassen van vaardigheden van het kerndeel.
			Kunstvakken 2: drama (Alleen GL/TL)	DR/K/2: Basisvaardigheden: - toepassen van basisvaardigheden die betrekking hebben op communiceren, samenwerken, informatie verwerven en verwerken. DR/K/7: Beschouwen: beschouwing geven op het eigen spel en op het spel van anderen door: - te benoemen hoe de inhoud met theatrale middelen is vormgegeven; - te benoemen hoe de verwijzingen naar de werkelijkheid in spel zijn vormgegeven; - dramatische technieken benoemen die gebruikt worden op andere plaatsen dan het theater. DR/K/8: Drama en maatschappij: - aangeven wat de functies, uitingsvormen en tradities van drama kunnen zijn en daar voorbeelden van noemen. DR/K/9: Drama en andere kunsten: - binnen een dramaproductie andere kunstvormen dan drama herkennen en de functies ervan benoemen, praktisch en theoretisch voorbereiden op een bezoek aan een voorstelling waarin meer kunstvormen aan de orde komen en verslag doen van de functies van de diverse kunstvormen in de voorstelling. DR/V/2: Zelfstandig informatie verwerven, verwerken en verstrekken. DR/V/3: Vaardigheden in samenhang: - toepassen van vaardigheden van het kerndeel.

Kernvaardigheden	PO, Kunstzinnige oriëntatie	Onderbouw VO, Kunst en cultuur	Vmbo	
			Kunstvakken 2: dans (Alleen GL/TL)	DA/K/2: Basisvaardigheden: - toepassen van basisvaardigheden die betrekking hebben op communiceren, samenwerken, informatie verwerven en verwerken. DA/K/7: Beschouwen: - danssoorten onderkennen, hiervan kenmerken noemen, deze omschrijven en van een dans verschillende elementen benoemen. DA/K/8: Dans en maatschappij: - functies van dans herkennen en benoemen en beargumenteren dat dans het product is van een bepaalde cultuur/samenleving in een bepaalde tijdperiode en leefomgeving en verslag doen van een culturele activiteit, met dans als onderdeel. DA/K/9: Dans en andere kunsten: - binnen een dansproductie andere kunstvormen dan dans herkennen en de functies ervan benoemen, zich praktisch en theoretisch voorbereiden op een bezoek aan een voorstelling waarin meer kunstvormen aan de orde komen en verslag doen van de functies van de diverse kunstvormen in de voorstelling. DA/V/2: Zelfstandig informatie verwerven, verwerken en verstrekken. DA/V/3: Vaardigheden in samenhang: - toepassen van vaardigheden van het kerndeel.
			Kunstvakken 2: muziek (Alleen GL/TL)	MU/K/2: Basisvaardigheden: - toepassen van basisvaardigheden die betrekking hebben op communiceren, samenwerken, informatie verwerven en verwerken. MU/K/7: Beluisteren: - notatie van ritmische en melodische fragmenten volgen en muzikale begrippen herkennen, benoemen en/of noteren. MU/K/8: Muziek en maatschappij: - muziek in verband brengen met betekenissen en functies ervan, eigen muzikale beleving verwoorden en bij het bepalen van een eigen standpunt de meningen van anderen betrekken en in argumentatie verwijzen naar muzikale aspecten en/of functies en betekenissen van muziek. MU/K/9: Muziek en andere kunsten: - binnen een muziekproductie andere kunstvormen dan muziek herkennen en de functies ervan benoemen, zich praktisch en theoretisch voorbereiden op een bezoek aan een voorstelling waarin meer kunstvormen aan de orde komen en verslag doen van de functies van de diverse kunstvormen in de voorstelling. MU/V/1: Eindopdracht: - zelfstandig verslag doen van onderzoek op het gebied van muziek in relatie tot minimaal één andere kunstvorm. MU/V/2: Zelfstandig informatie verwerven, verwerken en verstrekken. MU/V/3: Vaardigheden in samenhang: - toepassen van vaardigheden van het kerndeel.

Kernvaardigheden	PO, Kunstzinnige oriëntatie	Onderbouw VO, Kunst en cultuur	Vmbo	
Reflecteren en evalueren Kernconcepten: 1. Identiteit en Diversiteit 2. Inspiratie en Vormgeving 3. Media en Communicatie 4. Kunst en Maatschappij	Nr. 55: De leerlingen leren op eigen werk en dat van anderen te reflecteren.	Nr. 52: Mondeling of schriftelijk reflecteren op eigen werk en werk van anderen, waaronder kunstenaars.	Kunstvakken 1: CKV	KV/K/1: Oriëntatie op leren en werken: - oriënteren op eigen loopbaan en belang van kunst en cultuur in de maatschappij. CKV/K/4: Reflectie en kunstdossier: - aan de hand van kunstdossier reflecteren op ervaringen, interpretaties en waarderingen.
			Kunstvakken 2: beeldende vorming <i>(Alleen GL/TL)</i>	BV/K/1: Oriëntatie op leren en werken: - oriënteren op eigen loopbaan en belang van kunst en cultuur in de maatschappij. BV/K/3: Leervaardigheden: - beheersen van beeldende vaardigheden die bijdragen tot het leervermogen. BV/K/5: Werkproces: - reflecteren op werkproces. BV/V/1: Eindopdracht: - reflecteren op werkproces; - relatie leggen tussen eigen beeldend werk en van anderen aan de hand van aspecten van de voorstelling en van de vormgeving; - relatie leggen tussen eigen beeldend werk en beeldend werk van anderen aan de hand van de functionaliteit, de aspecten van de voorstelling en van vormgeving en de culturele en/of kunsthistorische context. BV/V/3: Vaardigheden in samenhang: - toepassen van vaardigheden van het kerndeel.
			Kunstvakken 2: drama <i>(Alleen GL/TL)</i>	DR/K/1: Oriëntatie op leren en werken: - oriënteren op eigen loopbaan en belang van kunst en cultuur in de maatschappij. DR/K/3: Leervaardigheden: - toepassen van vaardigheden in het vak drama die bijdragen tot het eigen leervermogen. DR/K/8: Drama en maatschappij: - aangeven wat de functies, uitingvormen en tradities van drama kunnen zijn en daar voorbeelden van noemen. DR/V/3: Vaardigheden in samenhang: - toepassen van vaardigheden van het kerndeel.
			Kunstvakken 2: dans <i>(Alleen GL/TL)</i>	DA/K/1: Oriëntatie op leren en werken: - oriënteren op eigen loopbaan en belang van kunst en cultuur in de maatschappij. DA/K/3: Leervaardigheden: - toepassen van vaardigheden in het vak drama die bijdragen tot het eigen leervermogen. DA/K/8: Dans en maatschappij: - functies van dans herkennen en benoemen en beargumenteren dat dans het product is van een bepaalde cultuur/samenleving in een bepaalde tijdsperiode en leefomgeving. DA/V/3: Vaardigheden in samenhang: - toepassen van vaardigheden van het kerndeel.
			Kunstvakken 2: muziek <i>(Alleen GL/TL)</i>	MU/K/1: Oriëntatie op leren en werken: - oriënteren op eigen loopbaan en belang van kunst en cultuur in de maatschappij. MU/K/3: Leervaardigheden: - toepassen van vaardigheden in het vak drama die bijdragen tot het eigen leervermogen. MU/K/8: Muziek en maatschappij: - muziek in verband brengen met betekenissen en functies ervan, eigen muzikale beleving verwoorden en bij het bepalen van een eigen standpunt de meningen van anderen betrekken en in argumentatie verwijzen naar muzikale aspecten en/of functies en betekenissen van muziek. MU/V/3: Vaardigheden in samenhang: - toepassen van vaardigheden van het kerndeel.

Gebruiksmogelijkheden van de overzichten Kunst en cultuur vmbo

De overzichten kunnen voor verschillende doelen in het onderwijs gebruikt worden. Ze geven vanaf primair onderwijs tot en met vmbo zicht op doorlopende leerlijnen in de leerinhoud van kunst- en cultuurvakken en op de relaties die er te leggen zijn tussen de diverse kernvaardigheden en kernconcepten.

Op school kan dat leiden tot:

- Een uitwisseling tussen onder- en bovenbouwdocenten over welke inhouden/vaardigheden in onder- en bovenbouw voor Kunst en cultuur zijn beschreven.
- Een uitwisseling tussen onder- en bovenbouwdocenten over de wijze waarop bepaalde inhouden/vaardigheden in onder- en bovenbouw worden aangeleerd of zouden kunnen worden aangeleerd.
- Een keuze voor bepaalde thema's, die voortkomen uit de kernconcepten, wanneer wordt besloten een kunstvakoverstijgend project op te gaan zetten.
- Een uitwisseling tussen onderbouwdocenten en leerkrachten in het basisonderwijs over de aansluiting van leerstof en vaardigheden.
- Een houvast voor scenario 3/4 scholen die een eigen curriculum ontwerpen.
- Goed inzicht in welke onderdelen in weging en toetsing (en dus determinatie) een belangrijke rol moeten hebben, als het gaat om voorspellende waarde voor succes in de bovenbouw.

Belangrijk doel is dat docenten zelf zicht hebben op de samenhang van vaardigheden, kernconcepten en de daaruit voortvloeiende thema's binnen het curriculum van de kunst- en cultuurvakken. Pas als docenten zicht hebben op deze samenhang, kunnen zij deze verbindingen voor de leerlingen inzichtelijk maken en van de leerlingen vragen dit ook in de praktijk te brengen zoals bijvoorbeeld het geval is bij een vakoverstijgend sectorwerkstuk.

Toelichting en verantwoording Kunst en cultuur vmbo

Voor het leergebied Kunst en cultuur is gekozen voor een aantal kernvaardigheden, die de rode draad vormen tussen de inhouden voor kunst- en cultuurvakken van primair onderwijs tot en met de bovenbouw van het vmbo.

De kernvaardigheden zijn afgeleid van de kerndoelen en eindtermen die binnen de verschillende onderwijssectoren gehanteerd worden.

Omdat de kerndoelen vooral gericht zijn op vaardigheden, zijn er tevens kernconcepten¹ voor Kunst en cultuur geformuleerd. Vanuit de kernconcepten kunnen vakoverstijgende thematische begrippen geformuleerd worden, die docenten kunnen gebruiken om inhoud te geven aan het programma voor Kunst en cultuur. De kernvaardigheden en kernconcepten kunnen elkaar versterken. Wanneer men deze koppelt geeft dit houvast voor de ordening van het leerplan.

Kernvaardigheden

Het leergebied Kunst en cultuur ontleent zijn inhoud in de eerste plaats aan de kunstzinnige disciplines: muziek, dans, drama en de beeldende vorming, zoals handvaardigheid, tekenen, textiele werkvormen en audiovisuele vorming.

De kerndoelen en eindtermen duiden met name op een aantal kernvaardigheden, die het leergebied Kunst en cultuur karakteriseren. De leerlingen ontwikkelen vaardigheden in het gebruik van verschillende technieken. Ze leren de mogelijkheden van de verschillende disciplines gebruiken en er worden verschillende functies verkend. De kernvaardigheden vullen elkaar aan en overlappen elkaar. Ze worden in de praktijk dan ook voornamelijk in samenhang, bijvoorbeeld in de vorm van een lessenserie, aangeboden.

De kernvaardigheden voor Kunst en cultuur zijn:

1. *Produceren en presenteren*
Het gaat hier om het uitdrukken van eigen gevoelens en ervaringen, vorm geven aan verbeelding en leren communiceren door middel van beeld, geluid en (lichaams)taal. De leerlingen leren hun kunstzinnig werk op een toegankelijke wijze aan anderen te presenteren.
2. *Kijken en luisteren naar*
Kennismaken met de kunstzinnige en culturele uitingen van anderen is hierbij van belang. Dat geldt voor het werk van medeleerlingen, maar ook voor dat van professionele kunstenaars. Tot het leergebied hoort daarom ook een, in het programma ingebedde, kennismaking met verschillende kunstuitingen door bezoeken aan tentoonstellingen en uitvoeringen.
3. *Onderzoeken, analyseren, interpreteren en verslag doen*
Hierbij gaat het over het onderzoeken en analyseren van vaktheoretische inhouden en kunstzinnige en culturele activiteiten door de leerling zelf, van medeleerlingen of van professionele kunstenaars. Met behulp van deze kennis kunnen leerlingen vervolgens interpretaties geven en verslag doen van deze ervaringen.
4. *Reflecteren en evalueren*
Het gaat hier om het evalueren van het (werk)proces waarbij de reflectie op keuzes en ervaringen en het communiceren daarover van belang zijn. Onderdeel daarbij is de oriëntatie op studie en beroep bekeken vanuit de verschillende kunstdisciplines.
Daarnaast wordt de inhoud van deze vaardigheid gevormd door een beschouwing op Kunst en cultuur, met daarbij aandacht voor vorm, inhoud, functie en historische achtergronden, gecombineerd met ervaringen, interpretaties en waarderingen.

¹ <http://www.slo.nl/voortgezet/tweedefase/themas/00025/00009/>

*Kernconcepten*²

Behalve de kernvaardigheden, die inhoud geven aan het leergebied Kunst en cultuur, kunnen vakinhoudelijke thema's afgeleid worden van de kernconcepten. Kernconcepten beslaan het complete brede veld van thema's die binnen Kunst en cultuur aan de orde komen. Kernconcepten zijn overkoepelende begrippen en hebben als doel om de lesstof, in samenhang met de kernvaardigheden, in een doorlopende leerlijn te ordenen. Voor het leergebied Kunst en cultuur zijn vier kernconcepten ontwikkeld.

De vier kernconcepten kunst en cultuur zijn:

1. *Identiteit en diversiteit*

Identiteit gaat over de eigen persoonlijkheid, het eigen karakter. Wat vindt de leerling belangrijk in het leven, wat zijn zijn idealen en talenten? Hoe is zijn innerlijk en uiterlijk? Kunst- en cultuurvakken bieden de ruimte om de eigen identiteit te ontdekken en te ontwikkelen, doordat leerlingen zichzelf vergelijken met anderen, kennismaken met kunstuitingen van anderen en doordat zij zichzelf in beeld, muziek, taal en/of beweging leren uitdrukken.

2. *Inspiratie en vormgeving*

Inspiratie is de bron van de kunstenaar én van de ontwerper. Waar haalt men zijn inspiratie vandaan? Komt dit vanuit jezelf of de omgeving? Gaat men ernaar op zoek of overkomt het je? Inspiratie staat aan de ene kant van het ontwerpproces, de uiteindelijke vormgeving aan de andere kant. Welke rol speelt inspiratie bij een opdracht voor een opdrachtgever? En welke stappen zitten tussen begin- en eindproduct?

3. *Media en communicatie*

De nieuwe media en ICT spelen een belangrijke rol binnen de kunsten. Digitale media leveren snel resultaat en zijn voor iedereen toegankelijk. Zowel fotografie als video zijn voor leerlingen heel toegankelijk. Welke aspecten spelen een rol bij het maken van kunst met digitale media, anders dan bij meer traditionele kunstvormen? Wat is de rol van manipulatie, hoe mediawijs zijn leerlingen en zien zij wat ze denken dat ze zien?

4. *Kunst en maatschappij*

De manier waarop wij met elkaar omgaan en wat wij vanzelfsprekend vinden, vormt onze cultuur. Cultuur is dat wat breed geaccepteerd wordt in onze maatschappij. Kunst laat daar vaak de andere kant van zien. Kunst legt de vinger op de zere plek. Kunst kan nieuw licht werpen op iets, kunst stelt vragen en werpt dilemma's op. Bij dit kernconcept gaat het vaak om actuele gebeurtenissen en bewegingen in de maatschappij.

Gebruikte bronnen

Het overzicht Kunst en cultuur is tot stand gekomen door de informatie uit de officiële programma's zoals vastgelegd in de kerndoelen primair onderwijs en onderbouw en in de officiële examenprogramma's bovenbouw.

² <http://www.slo.nl/voortgezet/tweedefase/themas/00025/00009/>